

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2CdoPr/11/2023
Identifikačné číslo spisu:	1214229097
Dátum vydania rozhodnutia:	28.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1214229097.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu T. M., nar. X., trvalým pobytom v J., právne zastúpeného JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., LL.M., advokátkou, ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA BEDNÁŘOVÁ HODOŇOVÁ SENKOVÁ, so sídlom v Žiline, Mariánske námestie 31, proti žalovanému FCP-SK s. r. o., so sídlom v Bratislave, Slovnaftská 100, IČO: 44 605 391, právne zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Peter Strapáč, PhD., s. r. o., so sídlom v Čadci, ul. 17. novembra 3215, IČO: 50 473 522, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Peter Strapáč, PhD., o zaplatenie 6.784,26 eur s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B2-51Cpr/1/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2023 sp. zn. 9CoPr/9/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanému priznáva voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 25. novembra 2015 č. k. 51Cpr/7/2014-201 o žalobcom uplatňovanom nároku pozostávajúcom z neuhradeného príplatku za prácu nadčas v období od 7/2012 do 7/2014 v celkovej výške 5.419,26 eur, z nevyplatenej mzdy za mesiac jún 2012 v sume 1.300 eur a za mesiac júl 2012 (konkrétne za deň 2. júl 2012) v sume 65 eur, rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 120 eur s 8,75 % úrokom z omeškania od 16. júla 2012 do zaplatenia, do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (prvý výrok) a vo zvyšku žalobu zamietol (druhý výrok). Zároveň vo výroku rozhodnutia konštatoval, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (tretí výrok).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na základe odvolania žalobcu rozsudkom zo 6. marca 2019 sp. zn. 6CoPr/9/2017 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým

bola zamietnutá žaloba o zaplatenie 5.419,26 eur a o zaplatenie 65 eur potvrdil (prvý výrok) a vo výroku, ktorým bola žaloba týkajúca sa mzdového nároku žalobcu za mesiac jún 2012 nad sumu 120 eur zamietnutá, rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a v tomto rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd poukázal na to, že je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania [§ 379, § 380 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“)] a konštatoval, že po zohľadnení tejto skutočnosti a preskúmaní odvolaním napadnutej časti rozsudku súdu prvej inštancie dospel k záveru, že odvolanie je čiastočne dôvodné.

2.2. Odvolací súd nepovažoval rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny v časti výroku, ktorým bola žaloba o zaplatenie mzdy za mesiac jún 2012 (uplatnená vo výške 1.300 eur) nad sumu 120 eur zamietnutá. V súvislosti s touto časťou rozhodnutia uviedol, že v konaní bolo preukázané, že v mesiaci jún 2012 žalovaný prideloval žalobcovi prácu a žalobca ju vykonával. V tomto období žalobca nemohol pre žalovaného vykonávať prácu na základe predĺženia dohody o vykonaní práce dodatkom, pretože žalovaný síce takýto dodatok žalobcovi predložil, ale žalobca ho odmietol podpísať, pretože mal záujem na uzavretí pracovnej zmluvy so žalovaným. Odvolací súd bol toho názoru, že v tomto ohľade treba rešpektovať vôľu žalobcu ako slabšej strany pracovnoprávného vzťahu. Okrem toho, žalovaný predsa vedel, že žalobca odmietol podpísať dodatok o predĺžení dohody o vykonaní práce a napriek tomu žalobcovi v mesiaci jún 2012 prideloval prácu, ktorú žalobca aj vykonával. Žalovaný si preto musel byť vedomý toho, že v júni 2012 žalobca u neho nepracuje na základe dohody o vykonaní práce. Rešpektovanie vôle žalovaného, ako to urobil súd prvej inštancie, by bolo aj v rozpore so zásadou spravodlivého usporiadania pracovnoprávných vzťahov. Keďže žalobca v júni 2012 vykonával pre žalovaného a s jeho súhlasom prácu, ktorú mu žalovaný prideloval, medzi stranami vznikol v tomto období pracovnoprávny vzťah, a to na základe konkludentne uzavretej pracovnej zmluvy. Vzhľadom na to žalobcovi vznikol voči žalovanému za mesiac jún 2012 mzdový nárok v zmysle § 118 ods. 1 Zákonníka práce a nejedná sa tu teda o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Keďže žalobca v júni 2012 vykonával u žalovaného prácu na základe pracovnej zmluvy, nemohol mu vzniknúť nárok na odmenu na základe dohody o vykonaní práce vo výške 120 eur. Pokiaľ ide o výšku mzdy za mesiac jún 2012, je spravodlivé, aby sa vychádzalo z toho, že jeho mzda predstavuje 1.000 eur, rovnako ako tomu bolo v prípade pracovného pomeru žalobcu vzniknutého na základe pracovnej zmluvy z 29. júna 2012. Z týchto dôvodov odvolací súd podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. c) CSP rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žaloba týkajúca sa mzdového nároku žalobcu za mesiac jún 2012 nad sumu 120 eur zamietnutá, zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Na dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) uznesením z 26. novembra 2020 sp. zn. 5Cdo/47/2020 tak, že rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 6. marca 2019 sp. zn. 6CoPr/9/2017 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o zaplatenie 5.419,26 eur a o zaplatenie 65 eur a rozsudok Okresného súdu Bratislava II z 25. novembra 2015 č. k. 51Cpr/7/2014-201 v uvedenom rozsahu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil Okresnému súdu Bratislava II na ďalšie konanie.

3.1. V odôvodnení uviedol, že v danom prípade žalobca v súvislosti s odvolaním do časti výroku súdu prvej inštancie, ktorým bola zamietnutá jeho žaloba týkajúca sa nároku o zaplatenie príplatku za prácu nadčas v období od 7/2012 do 7/2014 v celkovej výške 5.419,26 eur namietal, že na predmetnej stavbe vykonával činnosť stáleho stavebného dozoru, a teda počas celej stavebnej činnosti bol povinný byť na stavbe (čo vyplýva zo Stavebného zákona), a ak sa stavebná činnosť vykonávala aj mimo bežnej pracovnej doby, musel činnosť stavebného dozoru vykonávať i v tejto dobe, inak by príslušný stavebný úrad stavebnú činnosť mohol zastaviť. Žalovanému zasielal každý mesiac „zoskenovanú dochádzku“, a teda mal vedomosť o tom, že vykonáva prácu nadčas. Prácu nadčas teda vykonával s jeho súhlasom, išlo o „kvalifikovaný súhlas“. Zároveň v tejto súvislosti ďalej uviedol, že žalovaný dostával aj „všetky zápisy z vedenia stavby“ a skoro v každom z týchto zápisov bolo uvedené, že „zhotoviteľ bude na stavbe pracovať i mimo pracovnú dobu“, a teda veľmi dobre vedel, že na stavbe musí vykonávať i prácu

nadčas. Žalovaný mal podľa zmluvy zabezpečiť podporný personál - asistenta, a v takom prípade by pracoval iba 8 hodín a potom mal pracovať asistent. Keďže žalovaný asistenta nezabezpečil, musel vykonávať prácu nadčas, a preto má právo na zaplatenie uplatňovaného príplatku. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia týkajúceho sa uvedeného uplatňovaného nároku (v bode 12. odôvodnenia rozhodnutia) v zásade konštatoval, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením tejto časti odvolaním napadnutého rozsudku a zdieľa názor súdu prvej inštancie, že žaloba v tejto časti nie je dôvodná. V stručnosti dodal len to, že v spore „nebolo preukázané, že by žalovaný dal žalobcovi príkaz na vykonávanie práce nadčas, alebo že by prácu nadčas zo strany žalobcu odsúhlasil. Žalobca v spore ani netvrdil, že by požiadal žalovaného o odsúhlasenie nadčasovej práce a ani ho počas trvania pracovného pomeru nepožiadaval o preplatenie nadčasových hodín. Taktiež nebolo preukázané, že by u žalovaného v inkriminovanom období vznikla naliehavá zvýšená potreba práce, resp. že by existoval verejný záujem na výkone práce nadčas (§ 97 ods. 1, 5 Zákonníka práce). Žalobcovi preto nevznikol nárok na mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas.“ Na vyššie uvedenú argumentáciu žalobcu de facto vôbec nereagoval, teda nedal na ňu špecifickú konkrétnu odpoveď, v ktorej by sa s ňou vysporiadal jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom, z hľadiska jej relevancie k ustanoveniu § 97 Zákonníka práce. Za stavu, keď uvedená argumentácia žalobcu nebola ani predmetom odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, nemožno odôvodnenie tejto časti rozhodnutia odvolacieho súdu hodnotiť inak, ako formálne a arbitrárne, a teda vo svojej podstate nepreskúmateľné. Dovolací súd konštatoval, že i odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu týkajúce sa rozhodnutia, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (i) vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o zaplatenie mzdy za 2. júl 2012 vo výške 65 eur je arbitrárne, a teda nepreskúmateľné, nakoľko z neho nie je zrejmé, či na tento nárok aplikoval rovnaký právny názor, ako na nárok, ktorým si žalobca uplatnil z titulu zaplatenia mzdy za mesiac jún 2012 (bod 15. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu), alebo tento nárok subsumoval pod režim pracovnoprávného vzťahu, ktorý medzi stranami sporu vznikol na základe riadne - písomne uzatvorenej pracovnej zmluvy, ale až nasledujúci deň, teda od 3. júla 2012.

4. Po vrátení veci na ďalšie konanie súd prvej inštancie rozsudkom z 8. apríla 2022 č. k. 51Cpr/1/2021-573 v spojení s opravným uznesením z 8. apríla 2022 č. k. 51Cpr/1/2021-590 o žalobcom uplatňovanom nároku pozostávajúcom z neuhradeného príplatku za prácu nadčas v období od 7/2012 do 7/2014 v celkovom počte 561 nadčasových hodín v celkovej výške 5.419,26 eur, z nevyplatennej mzdy za mesiac jún 2012 v sume 1.300 eur a za mesiac júl 2012 v sume 65 eur rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 880 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 16. 07. 2012 do zaplatenia a sumu 47,62 eur s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne od 16. 08. 2012 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku (prvý výrok) a vo zvyšku žalobu zamietol (druhý výrok). Zároveň žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 68 %, o ktorej výške bude rozhodnuté samostatným uznesením (tretí výrok).

4.1. V odôvodnení rozhodnutia zhrnul vykonané dokazovanie a skutkové závery, ktoré mu z neho vyplynuli, pričom sa vyjadril aj k tomu, prečo niektoré dôkazy nevykonal. Po právnej stránke súd prvej inštancie vec odôvodnil ustanoveniami § 17 ods. 1, 2, 3, § 42 ods. 1, § 43 ods. 1, 2, 4, § 85 ods. 2, 3, 4, 5, 8, 9, § 85a ods. 1, § 97 ods. 1, 5, 6, 7, 10, § 118 ods. 1, 2, § 119 ods. 1, 3, § 121 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 222 ods. 1, 2, 3, § 226 ods. 1, 2, 3, 4 Zákonníka práce, ustanovením § 46b zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Stavebný zákon“) a ustanovením § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď s poukazom na citované zákonné ustanovenia a zistený skutkový stav dospel súd k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná v časti o zaplatenie sumy 6.664,26 eur a v tejto časti súd žalobu zamietol. Medzi žalobcom a žalovaným bola platne uzavretá Dohoda o vykonaní práce v znení jej dodatkov v písomnej podobe, na základe ktorej žalobca v období od 08. 12. 2011 až do 31. 05. 2012 vykonával pre žalovaného dohodnutú prácu a žalovaný mu za takto vykonanú prácu vyplatil dohodnutú odmenu. Nemohlo preto v tomto období medzi žalobcom a žalovaným zároveň dôjsť k vzniku faktického pracovného pomeru, keďže ich vzájomný vzťah bol upravený touto dohodou v znení jej dodatkov, ktoré žalobca sám dobrovoľne podpísal a nikdy nenamietal ich platnosť. Súd považoval za nesporné, že dňa 29. 06. 2012 uzavrel žalobca so žalovaným Pracovnú zmluvu, s nástupom do práce dňa 03. 07. 2012, druh práce: stavebný dozor, dohodnutá mzda - základná 1.000 eur v hrubom, splatná do 15. dňa nasledujúceho mesiaca na účet zamestnanca. Po

preskúmaní obsahu zmluvy dospel k záveru, že táto medzi žalobcom a žalovaným v písomnej podobe uzavretá pracovná zmluva je platnou pracovnou zmluvou, nakoľko obsahuje všetky zákonné náležitosti v zmysle § 43 Zákonníka práce (druh práce, miesto výkonu práce, deň nástupu do práce a aj mzdové podmienky) a neobsahuje žiadne také vady, ktoré by mohli spôsobiť jej neplatnosť. Pokiaľ ide o výkon práce žalobcu v mesiaci jún 2012 a dňa 01. 07. 2012, prvoinštančný súd vychádzajúc z právneho názoru vysloveného v rozsudku Krajského súdu v Bratislave, uviedol, že vzhľadom na to, že žalovaný v danom období nemal so žalobcom platne uzatvorenú dohodu o vykonaní práce a nedošlo medzi nimi ani k podpisu písomnej pracovnej zmluvy, došlo medzi nimi k vzniku faktického pracovného pomeru. Pokiaľ išlo o výšku mzdy za mesiac jún 2012 a jeden deň mesiaca júl 2012, je spravodlivé, aby sa vychádzalo z toho, že jeho mzda predstavuje 1.000 eur mesačne rovnako, ako tomu bolo v prípade pracovného pomeru žalobcu vzniknutého na základe pracovnej zmluvy z 29. 06. 2012, nakoľko v období mesiaca jún 2012 a dňa 01. 07. 2012 žalobca plnil pre žalovaného rovnaké úlohy, v rovnakom rozsahu a rovnakým spôsobom, ako v prípade výkonu práce na základe následne uzavretej pracovnej zmluvy. Od sumy 1.000 eur súd odpočítal sumu 120 eur, ktorá už bola žalobcovi priznaná v rozsudku z 25. 11. 2015. V konaní nebolo preukázané, že by zamestnanec vykonával prácu nad rámec stanovených pracovných úloh; keď nebolo možné identifikovať a určiť o aké práce/úlohy išlo; z akého dôvodu zamestnanec nebol schopný vykonávať v riadnom pracovnom čase pridelenú prácu a ani nebola preukázaná vedomosť žalovaného ako zamestnávateľa o potrebe týchto prác a ani vedomosť žalovaného o vykonávaní týchto prác žalobcom, nebolo možné vyvodiť v danom prípade ani záver, že žalobca vykonával prácu nadčas s konkludentným súhlasom zamestnávateľa. Samotná skutočnosť, že zamestnanec sa nachádzal na pracovisku zamestnávateľa (v tomto prípade na stavbe) v čase mimo pracovnej zmeny, automaticky neznamená, že vykonával prácu nadčas, za predpokladu, že nedostal príkaz alebo súhlas zamestnávateľa. Aj naďalej platí, že pokiaľ chýba (aspoň konkludentný) súhlas alebo príkaz a vedomosť zamestnávateľa, svojvoľné zotrvanie zamestnanca na pracovisku nie je prácou nadčas. Pokiaľ išlo o rozhodnutie najvyššieho súdu R 82/2021 súd prvej inštancie dospel k názoru, že závery vyslovené v tomto rozhodnutí nie je možné aplikovať na prejednávanú vec, nakoľko ide o odlišnú skutkovú situáciu.

5. Na základe odvolaní žalobcu aj žalovaného odvolací súd rozsudkom z 27. apríla 2023 sp. zn. 9CoPr/9/2022 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením potvrdil a žiadnej zo strán sporu nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5.1. Uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdneho rozhodnutia v zmysle § 220 CSP, pretože súd v odôvodnení uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania a stanoviská strán sporu k prejednáwanej veci, výsledky vykonaného dokazovania riadne zhodnotil, keď dôsledne rozviedol, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých jednotlivých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, ktoré dôkazy nevykonal a z akých dôvodov. Súd prvej inštancie citoval jednotlivé ustanovenia právnych predpisov, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad, a z ktorých vyvodil svoje právne závery a prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia rozsudku nevyplyva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Súd prvej inštancie s ohľadom na vykonané dokazovanie po vyriešení otázky platnosti pracovnej zmluvy z 29. 06. 2012 (pozri odsek 19. až 23.) primerane vysvetlil (odsek 24. až 27. odôvodnenia napadnutého rozsudku), prečo považoval nárok žalobcu v časti istiny 880 eur (mzda za mesiac jún 2012) a istiny 47,62 eur (mzda za deň 01. 07. 2012) za dôvodný. Rovnako primerane vysvetlil, prečo považoval nárok žalobcu v časti zaplatenia sumy 5.419,26 eur (príplatok za prácu nadčas) za nedôvodný, keď nebolo preukázané, že žalobca vykonával prácu nadčas a najmä, že prácu vykonával s vedomím zamestnávateľa (odsek 28. až 32. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Odôvodnenie rozsudku dalo odpoveď na skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, keď v dostatočnom rozsahu zodpovedalo, prečo bolo žalobe vyhovie len v časti. Odvolací súd sa s odôvodnením napadnutého rozsudku v plnom rozsahu s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP stotožnil a k dôvodom odvolania žalobcu a žalovaného uviedol ďalšie fakty. Vyjadril sa k jednotlivým odvolacím námietkam žalobcu aj žalovaného a zistil, že odvolaním napadnutému rozsudku nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z

vykonaných dôkazov alebo z prednesov sporových strán nevyplývali, ani inak nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo, že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovenia § 192 a § 193 CSP alebo, že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Podľa názoru odvolacieho súdu v napadnutom rozsudku sa súd prvej inštancie dôkladne vysporiadal s argumentáciou žalobcu vo vzťahu k jemu uplatnenému nároku. Pokračoval, že súd vyvíja zvýšenú aktivitu súvisiacu s obstarávaním dôkazných prostriedkov až v prípade, keď je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci samej. Ak teda súdu postačia na rozhodnutie vo veci samej tvrdenia strán individuálneho pracovnoprávného sporu a dôkazy získané z dôkazných prostriedkov, ktoré strany súdu predložili, súd nebude obstarávať ďalšie dôkazné prostriedky, ale rozhodne na základe zisteného skutkového stavu veci, čo v danej súvislosti bolo naplnené. Stotožnil sa aj s právnym posúdením súdu prvej inštancie. Nebolo zistené ani porušenie procesných podmienok (res iudicata). Návrh na výsluch svedkyne O. považoval odvolací súd za nepripustnú novotu. Za nedôvodné považoval i námietky žalovaného týkajúce sa právneho posúdenia otázky úrokov z omeškania. K ďalším odvolacím dôvodom už nepovažoval za potrebné sa vyjadrovať.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP a navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že právnou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, je otázka, či nariadenou prácou nadčas, za ktorú zamestnancovi patrí mzdové zvýhodnenie, je i práca vykonávaná po skončení pracovného času sice bez výslovného príkazu zamestnávateľa, avšak s vedomím zamestnávateľa a preberaním a využívaním výsledkov práce zamestnanca. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu R 82/2021, pričom uviedol, že nemožno súhlasiť so závermi súdu prvej inštancie, ktoré prevzal odvolací súd konkrétne, že:

- dovolateľovi nebol udelený súhlas na prácu nadčas a o súhlas nepožiadali,
- dovolateľ na skutočnosť, že sa nachádza na pracovisku (stavbe) dlhšie, žalovaného neupozornil,
- výkon práce nadčas nebol dohodnutý v pracovnej zmluve,
- dovolateľ nad rámec týždenného pracovného času vykonával prácu, ktorú nestihol,
- rozhodnutie R 82/2021 sa na vec nedá aplikovať, pretože dovolateľ nepreukázal, že vykonával prácu nadčas, a že ju vykonával s vedomím žalovaného ako zamestnávateľa.

Podľa dovolateľa samotný text pracovnej zmluvy predpokladal výkon práce nadčas. V priebehu realizácie projektu tak vznikla u žalovaného ako zamestnávateľa prechodná a naliehavá zvýšená potreba práce. Voči dochádzke žalobcu nemal žalovaný žiadne výhrady a ako stavebný dozor musel byť na stavbe prítomný aj v mimopracovný čas, v ktorom sa musel zaoberať i fakturáciou. Riadne vykonávanie prác sa prejavilo vo fakturácii žalovaného smerom k objednávateľovi - teda žalovaný ako zamestnávateľ výsledky práce prevzal a využil. Dovolateľ mal povinnosť byť prítomný na stavenisku počas vykonávania stavebných prác a v zmysle § 46b Stavebného zákona niesol zodpovednosť za súlad priestorovej polohy s dokumentáciou stavby, za dodržiavanie technických požiadaviek na výstavbu a spoluzodpovedal za dodržiavanie podmienok rozhodnutí vydaných na uskutočnenie stavby. Nadčasové hodiny dovolateľa tak nemohli vzniknúť tým, že by si dovolateľ nestíhal plniť svoje povinnosti. Svoju prácu dovolateľ musel vykonávať vždy vtedy, keď sa vykonávali stavebné práce na stavbe a kontrolu fakturácie bol následne nútený vykonávať doma, keď sa v ten deň práce na stavenisku ukončili. Žalovaný nielen vedel o práci nadčas, ale túto preberal a využíval jej výsledky a riadne ju účtoval objednávateľovi, pričom tiež vedel o tom, že sa nejedná o svojvoľné zotrvanie na stavenisku, keď sám dôvodil, že ak by mal postupovať podľa zmluvy, nedokázala by sa odkontrolovať stavba. Odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že súhlas s prácou nadčas nie je možné dať konkludentne, a že prácu, ktorú vykonával dovolateľ nad rámec svojho týždenného pracovného času s vedomosťou žalovaného, ktorý túto prácu preberal a využil jej výsledky, nie je možné vyhodnotiť ako prácu nadčas. Odvolací súd mal správne právne posúdiť vec tak, že žalovaný tým, že mal vedomosť o tom, že na stavbe jeho zmluvného partnera dovolateľ opakovane (po dobu 2 rokov) vykonáva prácu nadčas, ktoré prevzal a využil ich výsledky tým, že práce fakturoval objednávateľovi a tým, že tento stav akceptoval,

konkludentne udelil súhlas s vykonávaním práce nadčas, práca dovolateľa v rozsahu, ktorý nebol rozporovaný, tak bola prácou nadčas, v dôsledku čoho dovolateľovi vznikol nárok na zaplatenie mzdového zvýhodnenia za prácu nadčas.

7. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že dovolanie nie je dôvodné a navrhol, aby ho dovolací súd zamietol.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky vychádzajúc z vyššie uvedeného ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. V ustanovení § 421 CSP je zakotvená záväznosť judikatúry ako nepriama záväznosť, vyplývajúca z jej osobitnej povahy, kde rozpor s judikatúrou zakladá možnosť dovolacieho prieskumu. Prípustnosť dovolania je upravená tak, že je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/89/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/221/2017).

12. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie otázka skutková). Civilný sporový poriadok v § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Dovolateľ je povinný uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. V danom prípade žalobca vymedzil právnu otázku, pri právnom posúdení ktorej mal odvolací súd pochybiť, z čoho vyvodil prípustnosť jeho dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka

relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom.

14. Žalobca uviedol, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku, či nariadenou prácou nadčas, za ktorú zamestnancovi patrí mzdové zvýhodnenie, je i práca vykonávaná po skončení pracovného času síce bez výslovného príkazu zamestnávateľa, avšak s vedomím zamestnávateľa a preberaním a využívaním výsledkov práce zamestnanca.

14.1. Súd prvej inštancie v bode 30. svojho rozsudku uviedol, že nebolo preukázané, že by žalobca vykonával prácu nadčas a najmä, že prácu nadčas vykonával s vedomím zamestnávateľa. Pokiaľ išlo o možný odklon od rozhodnutia R 82/2021, aj k tomuto sa súd prvej inštancie vyjadril v bode 29., keď uviedol, že ide o odlišnú skutkovú situáciu ako v označenom judikáte. V ďalších častiach súd prvej inštancie podrobne zdôvodnil, na základe akých skutočností k týmto skutkovým záverom dospel.

14.2. Odvolací súd sa s odôvodnením prvoinštančného rozhodnutia stotožnil, lebo prvoinštančný súd uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania a stanoviská strán sporu k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania riadne zhodnotil, keď dôsledne rozviedol, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých jednotlivých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, a ktoré dôkazy nevykonal a z akých dôvodov. Rozhodnutiu súdu prvej inštancie vo vzťahu k odvolaním napadnutému rozsudku nemožno vytknúť, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov sporových strán nevyplynuli, ani inak nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo, že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovenia § 192 a § 193 CSP alebo, že by na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil. Pokiaľ teda ide o záver súdu prvej inštancie, že nebolo preukázané, že žalobca vykonával prácu nadčas s vedomím zamestnávateľa, možno uzavrieť, že závery odvolacieho súdu v tejto (skutkovej) otázke sú zhodné.

14.3. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

14.4. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, čo však dovolateľ nenamietal a dovolací súd je v zmysle § 440 CSP dovolacími dôvodmi viazaný.

14.5. Pokiaľ dovolateľ namietal závery odvolacieho súdu v bodoch 1.7.1. a 1.7.2. ide celkom zjavne o skutkové závery súdu prvej inštancie, ktoré predmetom dovolacieho prieskumu v zmysle uplatnených dovolacích dôvodov nie sú.

14.6. Keďže súd prvej inštancie i súd odvolací vychádzali z odlišnej skutkovej situácie ako je tá, z ktorej vyplýva dovolateľom vymedzená právna otázka, možno vysloviť záver, že ide o otázku, ktorú odvolací súd (ani súd prvej inštancie) neriešil, a ani na riešení ktorej svoje rozhodnutie nezaložil. Nenapĺňa tak podmienku prípustnosti v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Vyplýva to zo skutkového stavu ustáleného okresným súdom a nespochybneného krajským súdom ako súdmi skutkovými, a najmä z ich spoločného záveru, že práca žalobcu nadčas nebola vykonávaná s vedomím žalovaného ako zamestnávateľa.

14.7. Ak v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania. V prejednávanej veci ide podľa dovolacieho súdu o takýto prípad.

15. Dovolací súd zdôrazňuje, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa ustálila na názore, podľa ktorého samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobou uplatneného nároku, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP a § 431 až § 435 CSP (pozri sp. zn. 9Cdo/73/2020).

16. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľom podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je daná, z dôvodu ktorého dovolanie žalobcu ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

17. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v zmysle § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaného v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) tak, že mu priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.